

PRVNÍ DÁMA PSYCHOLOGICKÉHO THRILLERU

PATRICIA HIGHSMITH

POD
ZEMÍ

RIPLEY POD ZEMÍ

Patricia Highsmith

RIPLEY
POD ZEMÍ

slovar

Copyright © 1970 by Patricia Highsmith
Copyright © 1993 by Diogenes Verlag AG, Zurich
First published as a Norton edition 2008
Originally published in hardcover
by Doubleday & Company, New York, in 1970
Translation © Viktor Janiš, 2025
Czech edition © Nakladatelství Slovart, s. r. o., Praha, 2026

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této publikace
nesmí být reprodukována, uložena ve vyhledávacím systému
či šířena jakýmkoliv způsobem (elektronicky, mechanicky,
kopírováním, nahráváním či jinak) bez předchozího svolení
majitelů autorských práv.

Z anglického originálu *Ripley Under Ground*
přeložil Viktor Janiš v roce 2025
Redakce Michal Zahálka
Úprava obálky Michal Šajmír
Editor Jan Pavel

Vydalo Nakladatelství Slovart, s. r. o., Oderská 333, 196 00 Praha 9,
info@slovart.cz, v Praze roku 2026
Sazba Alias Press, s. r. o., Bratislava
Tisk FINIDR, s. r. o., Český Těšín

Cena uvedená na obálce je nezávazným
doporučením pro koncové prodejce.

ISBN 978-80-276-1055-6
10 9 8 7 6 5 4 3 2 1
www.slovart.cz

*Mým polským sousedům, Agnès a Georgesovi Barylským,
přátelům z departmentu Seine-et-Marne ve Francii*

*Myslím, že bych ochotněji zemřel pro to, čemu nevěřím,
než pro to, co pokládám za pravdivé. ... Někdy mi připadá,
že umělecký život je dlouhá a krásná sebevražda, a není
mi líto, že tomu je tak.*

Z korespondence Oscara Wilda

1

Když zazvonil telefon, byl Tom v zahradě. Nechal svou hospodyni, madame Annette, aby ho zvedla, a dál oškrabával bok kamenných schodů obrostlý nasáklým mechem. Toho října hodně přšelo.

„Monsieur Tome!“ ozval se soprán madame Annette. „Volá Londýn!“

„Už jdu,“ houkl Tom. Odhodil zahradní lopatku a vydal se nahoru po schodech.

V přízemí se telefon nacházel v obývací. Tom si nesedl na žlutou saténovou pohovku, protože na sobě měl džíny.

„Ahoj Tome. Tady Jeff Constant. Přišel...“ *Prrrp.*

„Mohl bys mluvit hlasitěji? Máme mizerné spojení.“

„Je tohle lepší? Já tě slyším dobře.“

Lidé v Londýně vždycky slyšeli lépe. „Trošku.“

„Přišel ti ode mě dopis?“

„Ne,“ řekl Tom.

„Aha. Máme průšvih. Chtěl jsem tě varovat. Je tu...“

Zapraskání, zabzučení, tlumené cvaknutí a spojení se přerušilo.

„Sakra,“ zanádal Tom jemně. *Varovat* ho? Děje se snad něco v galerii? V Derwatt s.r.o.? Varovat ho? Vždyť Tom se prakticky neangažoval. Jistě, vymyslel si koncept Derwatt s.r.o. a měl z toho menší příjem, ale... Tom se zadíval na telefon, jako by měl každou chvilku zazvonit. Anebo by měl sám brnknout Jeffovi? Ne, nevěděl, jestli je Jeff v ateliéru, nebo v galerii. Jeff Constant byl fotograf.

Tom přešel k proskleným dveřím, které vedly do zahrady. Řekl si, že oškrábe ještě trochu toho mechu. Tom zahradničil

ležérně a rád tak trávil hodinu každý den, sekal trávu ruční sekačkou, shrabával a pálil větvičky, plel. Protáhl se při tom a taky u toho mohl snít. Jenomže sotva se chopil lopatky, ozval se telefon.

Madame Annette zamířila do obývacího pokoje s prachovkou v ruce. Byla to malá a robustní šedesátice, docela boдрá. Neučela anglicky a vypadalo to, že se nedokáže naučit ani slovo, dokonce ani „Dobré ráno“, což Tomovi naprosto vyhovovalo.

„Já to zvednu, madame,“ řekl Tom a chopil se telefonu.

„Haló,“ ozval se Jeffův hlas. „Hele, Tome, tak mě napadlo, jestli bys sem nemohl zajet. Do Londýna, já...“

„Co ty?“ Spojení bylo zase mizerné, ale už ne tak hrozné.

„Řekl jsem – vysvětlil jsem to v dopise. Tady to vysvětlovat nemůžu. Ale je to důležitý, Tome.“

„Udělal někdo chybu? – Bernard?“

„Svým způsobem. Nejspíš zítra přijede jeden člověk z New Yorku.“

„Kdo?“

„To jsem vysvětlil v dopise. Víš, že v úterý má začít Derwattova výstava. Do té doby si ho budu držet od těla. Ed ani já prostě nebudeme dostupní.“ Jeff zněl dost poplašeně.

„Máš čas, Tome?“

„No – ano.“ Ale Tomovi se do Londýna nechtělo.

„Snaž se to utajit před Heloisou. Že jedeš do Londýna.“

„Heloisa je v Řecku.“

„Á, tak to je dobře.“ V Jeffově hlasu zazněl první náznak úlevy.

Dopis od Jeffa pak přišel v pět odpoledne, spěšně a doporučeně.

Charles Place 104

NW8

Milý Tome,

nová Derwattova výstava začíná v úterý patnáctého, jeho první za dva roky. Bernard má devatenáct nových pláten a další obrazy budou zapůjčené. A teď ty špatné zprávy.

Týkají se Američana jménem Thomas Murchison, což není obchodník s uměním, ale sběratel – v důchodu

a ve vatě. Před třemi lety od nás koupil jednoho Derwatta. Porovnal ho s ranějším Derwattem, kterého zrovna viděl ve Státech, a teď tvrdí, že ten jeho je padělek. To pochopitelně je, protože pochází od Bernarda. Napsal Buckmasterově galerii (tedy mně), že podle něj ten obraz není pravý, protože technika a barvy patří do pět šest let starého období v Derwattově tvorbě. Mám zřetelný dojem, že Murchison tu chce udělat dusno. A co se s tím dá dělat? Tys měl vždycky dobré nápady, Tome.

Mohl bys sem zajet a promluvit si o tom s námi? Přičemž všechny výlohy by hradila Buckmasterova galerie? Spíš než co jiného potřebujeme dodat kuráž. Myslím, že Bernard už žádná nová plátna nezvoral. Ale Bernard teď panikaří a my ho nechceme pozvat ani na vernisáž, tedy zvlášť na vernisáž.

Jestli můžeš, přijed' prosím co nejdřív!

Zdravím, Jeff

P.S. Murchisonův dopis byl zdvořilý, ale co když to bude jeden z těch lidí, co bude chtít Derwatta vyhledat v Mexiku, aby si to ověřil, atd.?

To poslední má něco do sebe, pomyslel si Tom, protože Derwatt neexistoval. Buckmasterova galerie a věrná skupinka Derwattových přátel šířila Tomovu báchorku, že se Derwatt odstěhoval do maličké vesnice v Mexiku, s nikým se nevidá, nemá telefon a galerii zakázal komukoli dát jeho adresu. No, pokud se Murchison vypraví do Mexika, čeká ho vyčerpávající pátrání, které by kohokoli zaměstnalo nadosmrti.

Tom si uměl představit, že Murchison nejspíš přiveze svého Derwatta s sebou, nejdřív si promluví s dalšími obchodníky s uměním a pak s novináři. To by mohlo vzbudit podezření a Derwatt by mohl vyletět komínem. Zatáhne ho banda do toho? (Tom té skupině z galerie, Derwattovým starým přátelům, v duchu říkal „banda“, i když mu ten termín byl protivný, kdykoli se mu vynořil v hlavě.) A Bernard se může zmínit o Tomu Ripleyovi, napadlo Toma, ne ze zášti, ale ze své šílené, málem spasilské poctivosti.

Tomovi se dařilo držet své jméno i pověst čisté – až úžas-
ně, vzhledem k tomu všemu, co měl na svědomí. Bylo by ne-
smírně žinantní, kdyby se ve francouzských novinách psalo,
že Thomas Ripley z Villeperce-sur-Seine, manžel Heloisy Plis-
sonové, dcery milionáře Jacquese Plissona, vlastníka firmy
Plisson Pharmaceutiques, vymyslel výnosný podvod Derwatt
s.r.o. a že z něj léta dostával podíl, byť to bylo jen deset pro-
cent. To by vypadalo vyloženě uboze. I Heloisa, která podle
Toma neměla prakticky žádné skrupule, by to mohla špatně
snášet a její otec by na ni prostřednictvím zastavené apanáže
tlačil, aby se rozvedla.

Derwatt s.r.o. byl teď velký podnik a jeho zhroucení by
mělo důsledky. Byl by rázem konec s lukrativním prodejem
výtvarných potřeb pod značkou Derwatt, z něž banda i Tom
rovněž dostávali tantiémy. Pak tu byla Derwattova škola vý-
tvarného umění v Perugii, hlavně pro sympatické staré dámy
a americké holky na dovolené, ale i tak to byl zdroj příjmů.
Škola výtvarného umění nevydělávala ani tak na výuce umění
a prodeji výtvarných potřeb značky Derwatt, ale hlavně jako
realitka, která hledala co nejdražší domy a zařízené byty pro
zazobané turistky-studentky a z toho všeho si brala podíl. Ško-
lu vedli dva angličtí teplouši, kteří do podfuku s Derwattem
nebyli zasvěceni.

Tom se nedokázal rozhodnout, jestli má do Londýna jet,
nebo ne. Co by jim tak mohl říct? A Tom nechápal, v čem je
vlastně ten problém: copak se malíř nemohl třeba u jednoho
obrazu vrátit k předchozí technice?

„Dá si m'sieur k večeři radši jehněčí kotlety, nebo stude-
nou šunku?“ zeptala se Toma madame Annette.

„Asi ty kotlety. Díky. A co váš zub?“ Toho rána byla mada-
me Annette u vesnického zubaře, v něhož vkládala největší
důvěru, kvůli zubu, který jí nedal spát celou noc.

„Teď už nebolí. Ten pan doktor Grenier je tak milý! Řekl,
že to byl absces, ale otevřel zub a řekl, že nerv vypadne.“

Tom přikývl, ale přemítal při tom, jak by asi nerv mohl vy-
padnout; nejspíš působením gravitace. Kdysi mu museli kvůli
jednomu nervu zub pořádně rozvrtat, a to byl navíc horní zub.

„Máte z Londýna nějaké dobré zprávy?“

„Ne, tedy – prostě mi jen zatelefonoval kamarád.“

„Nějaké zprávy od madame Heloisy?“

„Dnes žádné.“

„Ach, jen si představte to sluneční světlo! Řecko!“ Madame Annette otírala už tak lesklý povrch velké dubové truhly u krbu. „Podívejte! Ve Villeperce není žádné sluníčko. Zima je tady.“

„Ano.“ Madame Annette říkala poslední dobou každý den to samé.

Tom neočekával, že by Heloisu viděl dřív než před Vánoce. Na druhou stranu by se mohla objevit neočekávaně – kdyby se třeba lehce pošcorpila se svými kamarádkami, anebo se prostě rozhodla, že na jachtě nebude tak dlouho. Heloisa byla impulzivní.

Tom si na gramofonu pustil desku Beatles, aby si zvedl náladu, a pak se s rukama v kapsách procházel po velikém obýváku. Ten dům miloval. Byl to dvoupatrový, přibližně čtvercový dům z šedého kamene se čtyřmi věžičkami nad čtyřmi kruhovými pokojíky v rozích horního patra, takže dům vypadal jako malý hrad. Zahrada byla rozlehlá a dům stál i na americké poměry celé jmění. Před třemi lety jim ho Heloisin otec daroval jako svatební dar. V časech před svatbou potřeboval Tom nějaké peníze navíc, protože z Greenleafových peněz si nemohl dopřát život, na jaký si zvykl, a proto měl zájem o podíl ze šmíčka s Derwattem. Ted' toho litoval. Souhlasil s deseti procenty, i když deset procent bylo dost málo. Ani jeho nenapadlo, že se firmě Derwatt bude dařit tak dobře.

Ten večer strávil Tom jako většinu svých večerů, poklidně a sám, ale myšlenky měl neklidné. U večere nechal stereo tiše hrát a četl Servana-Schreibera francouzsky. Narazil v něm na dvě slova, která neznal. Večer si je vyhledal v *Harrapově slovníku*, co měl u posteje. Paměť na slova, která si chce najít, měl dobrou.

I když nepršelo, po večeri si vzal plášť a vydal se necelého půl kilometru do malého baru. Tady si občas večer dával ve stoje u pultu kafe. Hostinský Georges se ho jako obvykle vyptával na madame Heloisu a litoval Toma, že musí trávit tolik času sám. Dnes večer pronesl Tom zvesela:

„Tak já si nejsem úplně jistý, jestli na té jachtě zůstane další dva měsíce. Začne se tam nudit.“

„*Quel luxe*,“ zamumlal Georges zasněně. Měl panděro a tvář jako měsíček.

Tom jeho mírné povaze a věčně dobré náladě nedůvěřoval. Jeho žena Marie, široká energická bruneta, která měla v oblibě zářivě červené rtěnky, byla popravdě řečeno neurvalá, ale dokázala se nevázaně šťastně smát, a to ji zachraňovalo. Tohle byl dělnický bar, což Tomovi nevadilo, jen to nebyl jeho oblíbený bar. Zkrátka byl shodou okolností nejbližší. A Georges a Marie aspoň nikdy nemluvili o Dickiem Greenleafovi. Na rozdíl od pár lidí v Paříži, jeho či Heloisiných známých, nebo taky od majitele Hotelu St. Pierre, jediného hostince s ubytováním ve Villeperce. Majitel se ho jednou zeptal: „Vy jste nejspíš ten pan Ripley, co se kamarádil s tím Američanem Granelafem?“ Tom přikývl, že je to skutečně on. Ale to bylo před třemi lety a taková otázka – pokud zůstalo jen u ní – Toma nijak neznervózňovala, jen se tomu tématu raději vyhýbal. V novinách se tenkrát psalo, že dostal z Dickieho závěti docela slušnou částku, podle některých pravidelný příjem, což byla pravda. Alespoň že žádné noviny nikdy ani nenaznačily, že Tom tu závěť sepsal sám, což sepsal. Francouzi si finanční detaily vždycky pamatovali.

Po kávě se Tom vydal domů, cestou popřál jednomu či dvěma vesničanům „*Bonsoir*“ a tu a tam uklouzl na promočeném listí, jímž byl zanesený okraj cesty. O nějakém chodníku se vůbec nedalo mluvit. Vzal si s sebou baterku, protože pouliční lampy se vyskytovaly jen zřídka. Tu a tam letmo zachytil rodinky pohodlně usazené v kuchyních kolem stolů s vikslajvantovými ubrusy, jak koukají na televizi. V pár dvořech štěkali psi na řetězu. Pak otevřel přes tři metry vysokou železnou bránu vlastního domu a jeho boty zakřupaly na štěrků. Madame Annette si v pokojíku svítila, všiml si Tom podle záře. Měla vlastní televizor. Tom často večer maloval, čistě pro zábavu. Věděl, že je špatný malíř, horší než Dickie. Dnes večer ale neměl náladu. Místo toho napsal kamarádovi do Hamburku, Američanu Reevesi Minotovi, a v dopise se zeptal, kdy asi tak Reeves očekává, že bude potřeba Tomových služeb?

Reeves měl jistému italskému hraběti Bertolozzimu podstrčit mikrofilm – nebo něco takového. Hrabě pak navštíví Toma na jeden dva dny ve Villeperce a Tom vyjme ten předmět z příslušného místa v kufru, případně odjinud, to už mu Reeves řekne, a pošle to člověku v Paříži, kterého Tom vůbec nezná. Tom takové služby poskytoval často, někdy po krádežích v klenotnictví. Bylo snazší, když obral své hosty o tyto předměty, než když se někdo pokusil o totéž v hotelovém pokoji v Paříži, když přenašeč nebyl doma. Tom hraběte Bertolozziho malinko znal z nedávného výletu do Milána, když Reeves, jenž bydlel v Hamburku, rovněž zavítal do Milána. Tom s hrabětem rozprávěl o obrazech. Pro Toma byla obvykle hračka přesvědčit lidi s trochou volného času, aby ho na pár dní ve Villeperce navštívili a prohlédli si obrazy – krom Derwattů měl jednoho Soutina, jehož tvorbu měl Tom obzvláště rád, jednoho van Gogha, dva Magritty a kresby od Cocteaua a Picassa a mnoho dalších kreseb méně slavných malířů, o nichž měl stejně dobré nebo ještě lepší mínění. Villeperce se nacházelo blízko Paříže a jeho hostům přišlo milé užít si trochu venkova, než zamířili do hlavního města. Tom je vlastně často vyzvedával autem z Orly, protože Villeperce bylo nějakých pětasedesát kilometrů na jih od letiště. Svůj úkol nesplnil Tom jen jednou, když se americkému hostovi v Tomově domě udělalo hned špatně, bezpochyby z něčeho, co snědl před příjezdem, a Tom se nemohl dostat k jeho kufru, protože ten host byl celou dobu v posteli ve svém pokoji a ani oka nezamhouřil. Ten předmět – další mikrofilm – dostal nazpátek velmi obtížně až Reevesův člověk v Paříži. Tom nechápal, jakou mají některé tyto věci hodnotu, ale z četby špionážních románů taky nikdy nebyl zrovna moudrý, a samotný Reeves byl rovněž jen přechovávač a bral si podíl. Tom s těmihle věcmi vždycky jezdil na poštu do jiného města a vždycky je posílal s falešným zpátečním jménem i adresou.

Té noci nedokázal Tom usnout, a tak vylezl z postele, vzal si na sebe purpurový vlněný župan – nový a tlustý, s vojenským šňůrkovým zapínáním a střapci, dárek k narozeninám od Heloisy – a sešel dolů do kuchyně. Předtím přemýšlel o tom, že by si vzal nahoru láhev piva Super Valstar, ale rozhodl se, že

si uvaří čaj. Ten skoro nikdy nepil, takže to bylo svým způsobem přiměřené, protože tohle pro něj byla zvláštní noc. Po kuchyni chodil po špičkách, aby neprobudil madame Annette. Čaj, který si udělal, byl tmavě červený. Dal toho do čajníku příliš. Odnesl tác do obývacího pokoje, nalil si do šálku a chodil sem a tam, v plstěných bačkorách zcela neslyšně. *Co takhle se vydávat za Derwatta?* napadlo ho. Panebože, ano! To bylo řešení, dokonalé řešení a jediné řešení.

Derwatt byl zhruba jeho věku, ten věkový rozdíl nehrál velkou roli – Tomovi bylo jednadvacet a Derwattovi by bylo asi pětadvacet. Tom si vzpomněl, že se Cynthia (Bernardova přítelkyně) nebo možná Bernard sám v jednom z exaltovaných popisů Derwatta Neposkvrnitelného zmínili o šedomodrých očích. Derwatt měl krátkou bradku, což by Tomovi nesmírně pomohlo, že.

Jeffa Constanta tenhle nápad jistě potěší. Novinové interview. Tom si musí vypilovat odpovědi na otázky, na něž bude muset odpovídat, a vymyslet historky, které bude muset vykládat. Byl Derwatt stejně vysoký jako on? Mno, kdo z těch novinářů to tak bude vědět? Derwatt měl tmavší vlasy, došlo Tomovi. Ale to se dá napravit. Tom se zase napil čaje. Dál obcházel pokoj. Měl by se objevit překvapivě a překvapení by to patrně mělo být i pro Jeffa a Eda – a samozřejmě Bernarda. Anebo by tohle přinejmenším namluvili tisku.

Tom si zkusil představit, jak stojí tváří v tvář panu Thomasu Murchisonovi. Být klidný a sebejistý, to byl základ. Pokud Derwatt řekne, že ten obraz je jeho, že ho namaloval, jak by mu Murchison asi tak mohl odporovat?

Tom nadšeně přešel k telefonu. Tuhle dobou – bylo zrovna chvíli po druhé ranní – spojovatelky často spaly a trvalo deset minut, než to jedna vzala. Tom trpělivě čekal na okraji žlutého gauče. Táhlo mu hlavou, že Jeff nebo někdo jiný bude muset nachystat velmi dobré líčení. Tom by byl nejradši, kdyby se mohl spolehnout, že na to dohlédne nějaká dívka, třeba Cynthia, jenže Cynthia a Bernard se před dvěma třemi lety rozešli. Cynthia věděla, jak se věci mají s Derwattem a Bernardovými padělkami, a nechtěla s tím mít nic společného, ani penci ze zisků, vzpomněl si Tom.

„*Allô, j'écoute,*“ ozvala se spojovatelka otráveně, jako kdyby ji Tom vytáhl z postele, aby mu udělala laskavost. Tom jí dal číslo Jeffova ateliéru, které měl v adresáři u telefonu. Měl celkem štěstí, dovolal se už za pět minut. Přitáhl si třetí šálek hnusného čaje blíž k telefonu.

„Ahoj Jeffe. Tom. Jak se vede?“

„Není to o nic lepší. Ed je tady. Zrovna jsme si říkali, že ti brkneme. Přijedeš sem?“

„Ano a mám lepší nápad. Co kdybych zahrál – našeho pohřešovaného kamaráda – přinejmenším na pár hodin?“

Jeffovi chvíli trvalo, než to pochopil. „Ale Tome, to je skvělé! Mohl bys tu být v úterý?“

„Ano, jistě.“

„Zvládl bys to už v pondělí? Tedy pozítří?“

„To asi ne. Ale v úterý ano. Teď mě poslouchej, Jeffe, to líčení – musí být dobré.“

„Žádné strachy! Momentík!“ Poodešel, aby si promluvil s Edem, pak se vrátil. „Ed říká, že má zdroj – dodávek.“

„Ne abys to oznámil veřejnosti,“ pokračoval Tom nevzrušeně, protože z Jeffova tónu bylo znát, že by nejradši skákal radostí. „A ještě něco, jestli to nevyjde, jestli to nezvládnou – musíme tvrdit, že je to vtip, který si vymyslel tvůj kamarád – já. Že to nemá nic společného s – však víš.“ Tom tím myslel ověření pravosti Murchisonova padělku, ale Jeff tohle okamžitě kapíroval.

„Ed tě chce na slovíčko.“

„Ahoj Tome,“ ozval se Edův hlubší hlas. „Máme velkou radost, že sem přijedeš. Je to báječný nápad. A mimochodem – Bernard má nějaké jeho šaty a věci.“

„To nechám na vás.“ Toma to nečekaně znepokojilo. „Šaty jsou to nejmenší. Jde hlavně o tvář. Hod' sebou, jo?“

„Jasně. Tak zatím.“

Zavěšili. Pak se Tom sesul na pohovku a uvolnil, skoro vodorovně. Ne, nevyrazí do Londýna příliš brzy. Je potřeba vejít na jeviště v poslední chvíli, s vervou a rozjetý. Kdyby to přehnal s instruktáží a zkoušením, ještě by se mu to vymstilo.

Tom se zvedl se šálkem vystydlého čaje. Bylo by zábavné a legrační, kdyby se mu to povedlo, táhlo mu hlavou při

pohledu na Derwatta nad krbem. Byl to narůžovělý obraz muže na židli, muže s několika obrysy, takže to vypadalo, jako když člověku pohled na obraz zkreslují cizí brýle. Někteří lidé říkali, že je z Derwattů bolí oči. Ale ze vzdálenosti tří čtyř metrů nebolely. Tohle nebyl pravý Derwatt, ale raný padělek od Bernarda Tuftse. Na protější straně pokoje visel pravý Derwatt, „Červené židle“. Dvě holčičky seděly bok po boku, očividně vyděšené, jako by to byl jejich první den ve škole, nebo jako by v kostele poslouchaly něco děsivého. „Červené židle“ byly osm nebo devět let staré. Ať už byly ty holčičky kdekoli, za nimi hořelo. Žluté a oranžové plameny tam poskakovaly zastřené špetkou bílé, takže ten požár hned neupoutal pozornost diváka. Ale když se tak nakonec stalo, emocionální účinek byl zdrcující. Tom měl moc rád oba obrazy. Když se na ně teď zadíval, málem si ani nevzpomněl, že jeden je padělek a druhý je pravý.

Tom si vybavil beztvaré počátky dnešní firmy Derwatt s.r.o. Tom se seznámil s Jeffreyem Constantem a Bernardem Tuftsem v Londýně krátce poté, co se Derwatt v Řecku utopil – nejspíš záměrně. Sám Tom se právě vrátil z Řecka; bylo to nedlouho po smrti Dickieho Greenleafa. Derwattovo tělo se nikdy nenašlo, ale pár rybářů z vesnice říkalo, že ho jednoho rána viděli, jak si jde zaplavat, ale nikdo už neviděl, že by se vrátil. Derwattovými kamarády – a Tom se při té samé návštěvě seznámil s Cynthií Gradnorovou – to hluboce otřásl, zasáhlo je to tak, že to Tom ještě po žádné smrti neviděl, dokonce ani v rodině. Jeff, Ed, Cynthia, Bernard byli omráčení. Mluvili tenkrát o Derwattovi zapálení, jako ve snách, ne jen jako o malíři, ale jako o kamarádovi a člověku. Předtím žil skromně v Islingtonu, občas mizerně jedl, ale vždycky byl štědrý k ostatním. Děti v jeho čtvrti ho zbožňovaly a seděly mu modelem, aniž by očekávaly jakoukoli platbu, ale Derwatt pokaždé sáhl do kapsy a podaroval je nejspíš svými posledními pencemi. Pak těsně před odjezdem do Řecka zažil Derwatt zklamání. Pro poštu v městě na severu Anglie namaloval v rámci vládní zakázky nástěnnou malbu. Její skicu mu schválili, ale hotovou podobu odmítli: někdo na ní byl obnažený, nebo až moc obnažený, a Derwatt to odmítl přemalovat. („A měl samozřejmě pravdu!“

ujišťovali Toma Derwattovi věrní přátelé.) Jenže takhle Derwatt přišel o tisíc liber, s nimiž předtím počítal. Podle všeho to byla poslední kapka v celé sérii zklamání – jejichž hloubku si Derwattovi přátelé neuvědomili, a to si pak vyčítali. Tom si mlhavě vybavoval, že na tom obrazu byla i nějaká žena, pro Derwatta zdroj dalšího zklamání, ale tahle ženská pro něj nebyla tak důležitá jako jeho pracovní zklamání. Všichni Derwattovi přátelé byli rovněž z branže, většinou na volné noze, a byli v jednom kole a v posledních dnech, když se na něj Derwatt obrátil – ne kvůli penězům, ale aby měl během několika večerů společnost – řekli, že na něj momentálně nemají čas. Jeho přátelé už ale netušili, že Derwatt rozprodal veškerý nábytek z ateliéru a odjel do Řecka, kde Bernardovi napsal dlouhý a sklíčený dopis. (Tom ten dopis nikdy neviděl.) Pak přišla zpráva o jeho zmizení či smrti.

Derwattovi přátelé včetně Cynthie ze všeho nejdřív shromáždili všechny jeho obrazy a kresby a zkusili je prodat. Chtěli udržet jeho jméno naživu, chtěli, aby svět poznal a ocenil, čeho Derwatt dosáhl. Derwatt neměl žádné příbuzné, a pokud si Tom dobře vzpomínal, byl to nalezenec, který o svých rodičích nic nevěděl. Legenda o jeho tragické smrti spíš pomohla, než že by jim překážela; galerie obvykle neměly zájem o obrazy od mladého a neznámého výtvarníka, který již byl mrtvý – ale Edmund Banbury, novinář na volné noze, využil kontakty v médiích i talent na články o Derwattovi v novinách, barevných přílohách a časopisech o výtvarném umění, a Jeffrey Constant vyfotografoval Derwattovy obrazy jako ilustrační doprovod. Pár měsíců po Derwattově smrti našli galerii, Buckmasterovu galerii, notabene v Bond Street, která byla ochotna zpracovat jeho tvorbu, a Derwattova plátna se zanedlouho začala prodávat za šest až osm set liber.

Pak nastalo nevyhnutelné. Všechny obrazy se skoro do jednoho prodaly. Tom tou dobou žil v Londýně (už dva roky bydlel v Belgraviu, v bytě poblíž Eaton Square) a jednoho večera narazil v hospodě Salisbury na Jeffa a Eda a Bernarda. Byli zase skleslí, protože zásoba Derwattových obrazů se tenčila, a Tom tenkrát řekl: „Když vám to jde takhle na odbyt, byla

by škoda s tím skončit. Nemohl by Bernard nasekat pár obrazů v Derwattově stylu?“ Tom to myslel jako vtip, nebo aspoň napůl. Tu trojici skoro neznal, věděl jen, že Bernard je malíř. Ale Jeff, který byl stejně prakticky orientovaný jako Ed Banbury (čímž se radikálně odlišoval od Bernarda), se obrátil k Bernardovi a řekl: „Taky mě to napadlo. Co si o tom myslíš, Bernard?“ Přesnou Bernardovu odpověď už Tom zapomněl, ale v hlavě mu uvízlo, že Bernard sklopil hlavu, jako by se styděl nebo úplně zhrozil nad myšlenkou, že by měl padělat svou modlu Derwatta. O několik měsíců později Tom narazil na Eda Banburyho na londýnské ulici a Ed se zvesela zmínil, že Bernard zvládl dva skvělé „Derwatty“ a že jeden prodali v Buckmasterově galerii jako pravý.

Potom zase o něco později, krátce poté, co se Tom oženil s Heloisou, a když už nebydlel v Londýně, se Tom, Heloisa a Jeff ocitli na stejném večírku, velkém koktejlovém večírku toho druhu, kde se člověk ani nesetká s hostitelem, vlastně ho ani neuvidí, a Jeff zatáhl Toma do rohu.

Jeff řekl: „Nemohli bychom se později sejít? Tohle je moje adresa,“ podal Tomovi vizitku. „Můžeš se tam dneska kolem jedenácté večer stavit?“

Takže Tom vyrazil k Jeffovi sám, což bylo snadné, protože Heloisa – která tenkrát neuměla moc anglicky – toho po tom večírku měla dost a chtěla se vrátit do hotelu. Heloisa měla Londýn moc ráda – anglické svetry a butiky v Carnaby Street a obchody, v nichž se prodávaly odpadkové koše s motivy britské vlajky a cedule s větami jako „Vodpal“, které jí Tom často musel překládat – ale říkala, že když se hodinu snaží mluvit anglicky, rozbolí ji hlava.

„Náš problém tkví v tom,“ řekl Jeff toho večera, „že nemůžeme dál předstírat, že jsme někde našli dalšího Derwatta. Bernardovi se daří, ale... Myslíš, že bychom si mohli troufnout nalézt někde nějakou velkou truhlici s Derwatty, třeba v Irsku, kde trošku maloval, a prodat je a pak to zabalit? Bernardovi už se moc pokračovat nechce. Připadá mu, že svým způsobem Derwatta zrazuje.“

Tom o tom chvíli uvažoval a pak odpověděl: „A co kdyby Derwatt pořád ještě někde žil? Někde v ústraní, odkud by po-

sílal obrazy do Londýna? Tedy pokud Bernard dokáže pokračovat.“

„Hmm. No – ano. Třeba v Řecku. To je ale skvělý nápad, Tome! Může to pokračovat donekonečna!“

„Co takhle Mexiko? Myslím, že je to bezpečnější než Řecko. Řekněme, že Derwatt bydlí v nějaké vísce. Nikomu neprozradí, jak se jmenuje – tedy možná až na tebe a Eda a Cynthii –“

„Cynthii ne. Ona... No, Bernard se s ní už moc nevidá. A tudíž ani my ne. Ještě že toho o tomhle moc neví.“

Tom si vybavoval, že Jeff ještě toho večera zavolal Edovi a vyložil mu ten nápad.

„Je to jen nápad,“ řekl tenkrát Tom. „Nevím, jestli to zabere.“

Ale zabralo to. Říkalo se, že Derwattovy obrazy začaly přicházet z Mexika a Ed Banbury a Jeff Constant úspěšně využili dramatický příběh Derwattova „vzkříšení“ v dalších časopiseckých článcích, s fotografiemi Derwatta a jeho (Bernardových) posledních obrazů, byť ne Derwatta samotného v Mexiku, protože Derwatt k sobě žádné novináře ani fotografy nepustil. Obrazy chodily poštou z Vera Cruzu a ani Jeff či Ed neznali jméno jeho vesnice. Bylo dost dobře možné, že Derwatt je duševně nemocný, když se z něj stal takový poustevník. Podle některých kritiků byly jeho obrazy choré a depresivní. Teď ale patřily k těm nejdražším obrazům jakéhokoli žijícího malíře v Anglii nebo na kontinentu či v Americe. Ed Banbury napsal Tomovi do Francie a nabídl mu deset procent ze zisku, přičemž zbytek peněz z Derwattových prodejů připadne pouze loajální skupince (která nyní čítala pouze tři lidi, Bernarda, Jeffa a Eda). Tom souhlasil, hlavně proto, že takový souhlas pokládal spíš za záruku svého mlčení ohledně toho podvodu. Ale Bernard Tufts maloval jak ďábel.

Jeff a Ed Buckmasterovu galerii koupili. Tom nevěděl, jestli v ní vlastní nějaký podíl i Bernard. Několik Derwattů bylo ve stálé sbírce galerie a galerie pochopitelně vystavovala i obrazy jiných malířů. Tohle byla spíš Jeffova než Edova práce a Jeff si najal asistenta, aby tu galerii svým způsobem řídil. Ale tenhle pokrok, ta koupě Buckmasterovy galerie, přišla poté, co Jeffa a Eda oslovil výrobce výtvarných potřeb George Janopolos,

který chtěl začít vyrábět celou řadu pod značkou Derwatt, která by obnášela všechno od gum po sady olejových barev a za niž nabídl Derwattovi tantiémy ve výši jednoho procenta. Ed a Jeff se rozhodli za Derwatta přijmout (patrně s Derwattovým požeňnáním). Potom byla založena společnost Derwatt s.r.o.

Na tohle všechno Tom vzpomínal ve čtyři ráno a trochu se u toho třásl, i přes svůj královský župan. Madame Annette totiž pokaždé na noc spořivě vypnula ústřední topení. Držel v dlaních šálek studeného sladkého čaje a nepřítomně zíral na fotografii Heloisy – na ty blond vlasy lemující její štíhlou tvář, pro Toma teď už příjemný a nicotný dezén spíš než tvář – a myslel na to, jak Bernard tajně pracuje na padělcích Derwatta v zavřené, dokonce zamčené místnosti ve svém ateliéru. Bernardův byt byl dost ubohý, a to odjakživa. Tom nikdy neviděl svatyni, kde Bernard maloval Derwatty, svá mistrovská díla, která vynášela tisíce liber. Když člověk namaluje víc padělků než vlastních obrazů, nejsou pro něj pak padělky přirozenější, reálnější, a dokonce i pravdivější než vlastní obrazy? Nesetřese člověk ze sebe to vypětí sil a nestane se práce jeho druhou přirozeností?

Nakonec Tom vyklouzl z bačkor, na žluté pohovce se schoulil do klubíčka, nohy zatáhl pod župan a usnul. Moc toho ovšem nenaspal, protože zanedlouho přišla madame Annette a probudila ho překvapeným vypísknutím, nebo spíš řezavým zalapáním po dechu.

„Asi jsem usnul při čtení,“ usmál se Tom a posadil se.

Madame Annette odspěchala udělat mu kafe.